

LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO

2024 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2025-03-03

Vilnius

TEISMO VADOVO PRANEŠIMAS

Gerbiamieji, dar vieni metai praturtino Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo istoriją. Pristatydama 2024-ųjų veiklos apžvalgą, džiaugiuosi galėdama pasidalinti reikšmingais Teismo praktikos pasiekimais, administracinės justicijos raidos tendencijomis bei kitomis aktualijomis. Šie metai išsiskyrė svarbiais sprendimais, precedentinėmis bylomis, išsamia teisine diskusija ir sėkmingomis tarptautinio bendradarbiavimo iniciatyvomis. Leidinyje – pagrindiniai mūsų veiklos akcentai, svarbiausi statistiniai duomenys, atskleidžiantys Teismo praktikos kryptis ir administracinės justicijos dinamiką. 2024 metų Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo jurisprudencija išliko įvairiapusiška ir nuolat prisitaikanti prie naujų iššūkių. Nagrinėjamų bylų spektras buvo platus – nuo socialinės apsaugos ir mokesčių iki konkurencijos teisės, skaitmeninės aplinkos raidos, švietimo bei užsieniečių teisinės padėties klausimų. Net 40 proc. išnagrinėtų bylų buvo susijusios su užsieniečių teisine padėtimi ir prieglobsčiu, o tai atspindi nuolatinį šios srities ginčų teisinį aktualumą. Išskirtinio dėmesio sulaukė rinkimų ginčai. 2024-ieji, kai rinkimai vyko daugiau nei 60 pasaulio šalių, demokratinių procesų kontekste jie buvo svarbūs ir Lietuvoje. Gyventojai ne tik rinko Europos Parlamento narius, Prezidentą bei Seimo atstovus, bet ir aktyviai gynė savo rinkimų teises. Tai rodo dvigubai išaugęs gautų skundų dėl Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimų skaičius, kuriuos Teismas operatyviai išnagrinėjo. Taip pat Teismo veikloje ypatingą reikšmę turėjo nacionalinio saugumo klausimai, itin svarbi tapo tam tikrų užsienio šalių piliečių keliamos grėsmės nacionaliniam saugumui vertinimo problema. Nagrinėdami bylas, atidžiai vertiname valdžios institucijų veiksmus, ypač tuos, kuriais, siekiant nacionalinio saugumo intereso, gali būti kėsiamasi į asmens laisves. Šis budrumas yra ypatingai svarbus siekiant išlaikyti visuomenės pasitikėjimą teisine sistema bei užtikrinti teisingumą net ir krizių metu. Tai įpareigoja nacionalinius teismus būti aktyviais bei išnaudoti visas turimas pažeistų asmens teisių gynimo priemones. Aktyvus teismų vaidmuo žmogaus teisių apsaugos srityje neapsiriboja vien pažeistų teisių gynimu konkrečiuose ginčiuose – jis taip pat prisideda prie tvarios teisinės aplinkos kūrimo, kurioje žmogaus teisės yra gerbiamos ir kryptingai stiprinamos. Nuolat kintanti teisinė aplinka reikalauja Teismo lankstumo ir gebėjimo ne tik spręsti aktualius ginčus, bet ir formuoti ilgalaikes administracinės justicijos gaires. 2024-ieji buvo ne išimtis – reikšmingi sprendimai padėjo aiškiau apibrėžti rinkimų organizavimo taisykles, kandidatų sąžiningumo standartus, užsieniečių teisinio statuso apsaugos principus bei tinkamo procesinių garantijų užtikrinimo reikalavimus. Teismas ir toliau efektyviai sprendė sudėtingas bylas, tarp jų ir tas, kurios buvo perduotos išplėstinėms teisėjų kolegijoms. 2024 m. šios kolegijos išnagrinėjo 34 administracinius ginčus, susijusius su finansų rinkų priežiūra, ryšių reguliavimu, energetika, lošimų priežiūra ir konkurencija. Šių bylų nagrinėjimas prisidėjo

prie nuoseklios teismų praktikos formavimo ir sustiprino teisinio reguliavimo aiškumą ekonomiškai jautriose srityse. Be to, Teismo praktika toliau vystėsi bendradarbiaujant su Europos Sąjungos Teisingumo Teismu ir Konstituciniu Teismu. 2024 m. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pateikė Europos Sąjungos Teisingumo Teismui 5 prašymus priimti prejudicinį sprendimą. Nuo pat pirmojo Teismo prejudicinio prašymo Europos Sąjungos Teisingumo Teismui 2005-aisiais kreipimusi skaičius išaugo iki 50. Tai rodo įsipareigojimą siekti teisinio aiškumo ir Europos Sąjungos teisės normų laikymosi Lietuvos administracinės justicijos sistemoje. Užduodamų klausimų įvairovė iliustruoja Europos Sąjungos teisės poveikį daugeliui Lietuvos administracinės justicijos sričių. Taip pat reikšmingas vaidmuo tenka Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo kreipimuisi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą. Nagrinėdamas konkrečias bylas, Teismas aktyviai kėlė teisės aktų atitikties Konstitucijai klausimus. Teismas 6 kartus kreipėsi dėl teisės aktų konstitucingumo vertinimo, siekdamas užtikrinti teisės aktų atitiktį Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir teisinės sistemos darną. Teismas tęsė aktyvų dialogą su visuomene. Be įprastų veiklų – metinės veiklos pristatymų, seminarų, apvaliojo stalo diskusijų bei susitikimų su moksleiviais ir studentais – šiemet pirmą kartą atvėrėme Teismo duris „Kultūros nakties“ lankytojams. Šis renginys suteikė išskirtinę galimybę visuomenei iš arčiau pažinti Teismo veiklą ir administracinės justicijos svarbą. 2024 metais Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo veikla pasižymėjo ir reikšmingomis tarptautinio bendradarbiavimo iniciatyvomis. Šiais metais pradėtas įgyvendinti unikalus dvejų metų trukmės projektas su Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra, skirtas stiprinti Lietuvos teismų gebėjimus nagrinėti tarptautinės apsaugos bylas. Šis bendradarbiavimas išsiskiria savo kompleksiskumu ir sisteminiu požiūriu į teisėjų kompetencijų ugdymą. Ypatingo dėmesio verta rugsėjo 26 d. Vilniaus universitete vykusi tarptautinė konferencija „Privatumo ir žiniasklaidos laisvės derinimo klausimai teismuose“, kurią kartu su partneriais organizavo Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas. Šis renginys, įtrauktas į Lietuvos pirmininkavimo Europos Tarybos Ministrų Komitetui programą, tapo svarbia platforma diskusijoms apie privatumo apsaugą, žiniasklaidos laisvę ir teismų vaidmenį derinant šias vertybes. Rugsėjo 27 d., pratęsiant konferencijoje pradėtą dialogą, Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme įvyko istorinis Lenkijos, Lietuvos ir Ukrainos aukščiausiųjų administracinių teismų teisėjų trišalis susitikimas. Jis ne tik sustiprino regioninį bendradarbiavimą, bet ir tapo svarbiu Lietuvos paramos Ukrainai simboliu. Dalydamiesi patirtimi su kolegomis aptarėme bendrus iššūkius bei teises aktualijas. Tikiu, kad pradėti projektai ir užmegzti ryšiai taps ilgalaikėmis iniciatyvomis, prisidedančiomis prie teisingumo sistemos tobulinimo tiek Lietuvoje, tiek visame regione. Verta prisiminti ir kitas džiugias 2024-ųjų akimirkas – gegužės 1-ąją minėtą 20-ąją Lietuvos narystės Europos Sąjungoje sukaktį bei pavasarį švėstas 25-ąsias Lietuvos administracinių teismų sistemos įkūrimo metines. Šios sukaktys suteikė progą įvertinti pasiekimus, apmąstyti ateities perspektyvas bei galimybes toliau stiprinti administracinių teismų veiklą ir efektyvumą. Svarbu priminti, kad, įgyvendinus 2024 m. sausio 1 d. įsigaliojusią reformą, vietoj dviejų apygardos administracinių teismų pradėjo veikti Regionų administracinis teismas. Nors vieneri metai yra per trumpas laikotarpis visapusiškai įvertinti reformos poveikį, džiugina tai, kad Regionų administracinio teismo darbas vyksta sklandžiai. Tai leidžia tikėtis, kad ateityje bus pasiekti pagrindiniai tikslai – tolygesnis teisėjų darbo krūvio paskirstymas ir spartesnis bei veiksmingesnis teismo procesas. 2025-ieji bus ypatingi – minėsime Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 35-metį ir Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 25-erių metų sukaktį. Šis ketvirtis amžiaus administracinei justicijai buvo augimo ir brandos metas. Reikšmingos bylos,

reformos ir teisinės minties raida formavo Teismo veiklos principus ir vertybes. Tačiau pagrindinė mūsų misija išlieka nepakitusi – užtikrinti teisės viršenybę, ginti asmens teises ir viešąjį interesą bei kurti teisingumo sistemą, pagrįstą visuomenės pasitikėjimu. 2025-aisiais taip pat pažymėsime ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 75-metį. Ši tarptautinė sutartis, kaip vienas svarbiausių žmogaus teisių apsaugos šaltinių, tapo neatsiejama teisminės praktikos dalimi, padedančia įtvirtinti aukščiausius žmogaus teisių apsaugos standartus. Didžiuojuosi būdama profesionalios ir atsakingos Teismo bendruomenės dalimi, kurios kasdienės pastangos užtikrina asmens teisę į teisminę gynybą ir garantuoja deramą teisingumo vykdymą. Kartu žengiame į prasidėjusius metus, tvirtai įsipareigoję ir toliau puoselėti teisinės valstybės vertybes.

I SKYRIUS STRATEGINIŲ IR VEIKLOS TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS

Teismo veikla prisideda prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 patvirtintame 2021–2030 metų Nacionaliniame pažangos plane (toliau – ir NPP) nustatyto 8 strateginio tikslo „Didinti teisinės sistemos ir viešojo valdymo veiksmingumą“ 8.1. uždavinio „Didinti teisingumo sistemos efektyvumą ir veiksmingumą“ pasiekimo, tačiau Teismas nėra atsakingas už NPP nustatytų strateginių tikslų poveikio rodiklių reikšmių pasiekimą ir, nuolat vykdydamas tęstinę teisingumo vykdymo veiklą, plėtros programose nustatomų pažangos priemonių nekoordinuoja bei projektų neįgyvendina.

Teismas nustato savo veiklos tikslus ir vertina jų pasiekimą. Vertinant Teismo veiklos tikslų įgyvendinimo poveikį visai visuomenei, vadovaujamosi nuomone, kad bendrą poveikį visai visuomenei lemia ne atskiras teismas, o teismų sistema (ypač atsižvelgiant į tai, kad galutinis rezultatas dažnai pasiekiamas tik po kelių instancijų teismų sprendimų).

1 lentelė. Strateginio ir (arba) veiklos tikslo „Užtikrinti kokybišką teisingumo vykdymą“ poveikio rodikliai

Poveikio rodiklis (matavimo vienetai)	Pradinė poveikio rodiklio reikšmė (metai)	Faktinės poveikio rodiklio reikšmės			Siektina poveikio rodiklio reikšmė (n metai)	Nacionaliniame pažangos plane nustatytos siektinos poveikio rodiklio reikšmės	
		n – 2 metai	n – 1 metai	n metai		2025 m.	2030 m.
1	2	3	4	5	6	7	8
E-13-001-11-01-01 Visuomenės pasitikėjimas teismais (proc.)	23,55 (2020)	22,23	23,15	23,15	23,5	Netaikoma	Netaikoma

Duomenų šaltinis: Vilmorus apklausa

II SKYRIUS

PROGRAMŲ ĮGYVENDINIMAS

Teismas nuolat vykdo vieną funkcijų vykdymo programą „Teisingumo vykdymas“, kuri yra finansuojama iš valstybės biudžeto lėšų. Programa „Teisingumo vykdymas“ yra Teismo vykdoma ilgalaikė funkcijų vykdymo programa, skirta Lietuvos Respublikos Konstitucijos teismams priskirtai funkcijai – vykdyti teisingumą – įgyvendinti. Teisingumo vykdymas yra nuolatinė Teismo veikla, todėl programa yra ilgalaikė ir tęstinė. Programa apima visas Teismo veiklos sritis.

Teismams įgyvendinant teisingumo vykdymo funkciją, remiantis Nacionalinės teismų administracijos, kuriai priskirtas 2021–2030 m. nustatytą pažangos priemonių koordinavimas, siūlymu, poveikio rodiklio „E-13-001-11: Visuomenės pasitikėjimas teismais (proc.)“ stebėsenos reikšmės nustatomos vertinant UAB „Vilmorus“ atliktų tyrimų duomenis, kurie rodo, kad visuomenės pasitikėjimo teismais faktinės reikšmės siekia vidutiniškai apie 23 proc.

1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžetas, iš viso	3836,0	3835,1	100,0	-							
iš jo:	3836,0	3835,1	100,0	-							
1.1. valstybės biudžeto lėšos	3836,0	3835,1	100,0	-							
1.2. bendrojo finansavimo lėšos	-	-	-	-							
1.3. Europos Sąjungos ir kitos tarptautinės finansinės paramos lėšos	-	-	-	-							
1.4. pajamų įmokos ir kitos pajamos	-	-	-	-							
2. Kiti šaltiniai, išskyrus valstybės valdomų įmonių lėšas ir valstybės kontroliuojamų viešųjų įstaigų lėšas (Europos Sąjungos finansinė parama projektams įgyvendinti ir kitos teisėtai gautos lėšos, nurodant atskirus šaltinius)	-	-	-	-							
3. Valstybės valdomų įmonių lėšos	-	-	-	-							
4. Valstybės kontroliuojamų viešųjų įstaigų lėšos	-	-	-	-							
Iš viso 13-001 programai (1 +2 + 3+ 4)	3836,0	3835,1	100,0	-							
Iš viso 13 valstybės veiklos sričiai (1 +2 + 3+ 4)	3836,0	3835,1	100,0								

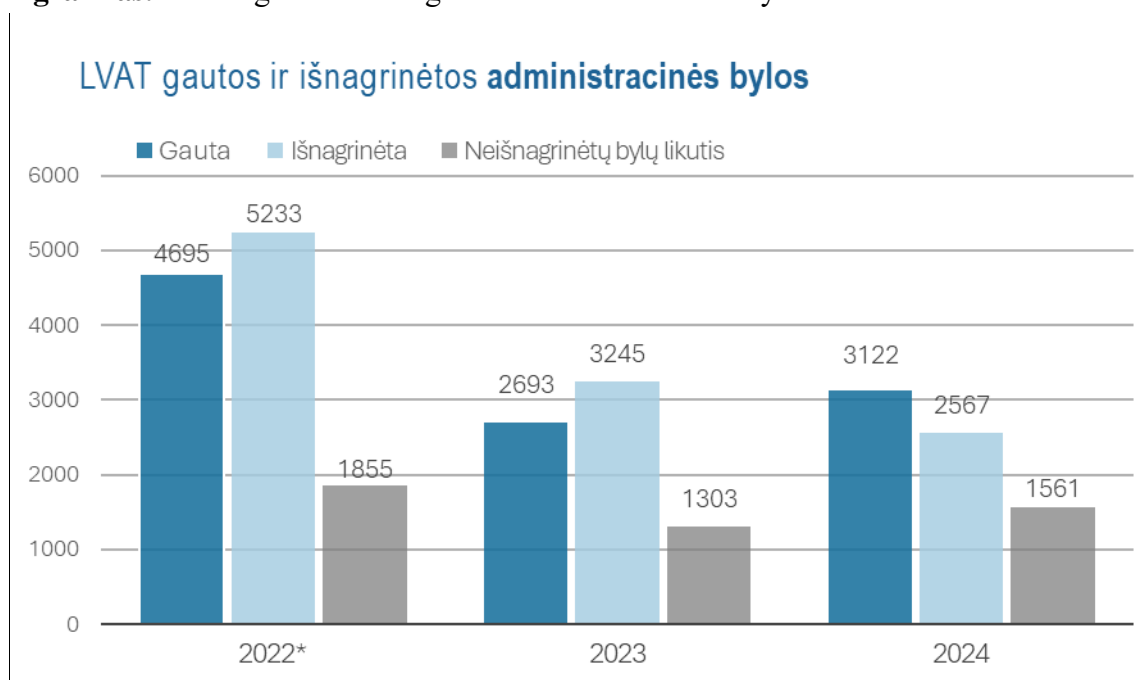
Lietuvos teismų sistemoje Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas yra specializuotas teismas, įsteigtas ir veikiantis pagal Lietuvos Respublikos Konstitucijos 111 straipsnio 2 dalį. Šios teisminės institucijos uždavinys – kokybiškas teisingumo vykdymas, užtikrinant konstitucinių vertybių apsaugą nagrinėjant bylas apeliacine tvarka dėl apygardų administracinių teismų sprendimų ir teisės aktuose numatytas bylas kaip vienintelės ir galutinės instancijos teismo. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas sprendžia valstybės efektyviam funkcionavimui reikšmingus administracinius ginčus, kylančius dėl mokesčių administravimo, socialinės apsaugos, sąžiningos konkurencijos, energetikos, užsieniečių teisinės padėties, žemės teisinių santykių, valstybės tarnybos santykių, asmens duomenų apsaugos ir kt.

Teismas vykdo ir kitas Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 31 ir 32 straipsniuose Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui deleguotas funkcijas – plėtojant ir užtikrinant vienodą teisės aiškinimą ir taikymą administraciniuose teismuose, analizuoja nacionalinių, Europos Sąjungos ir tarptautinių teismų praktiką, kitus teisės šaltinius, rengia teismų praktikos apibendrinimus, apžvalgas, viešai skelbia informaciją apie savo veiklą bei leidžia Vyriausiojo administracinio teismo biuletenį.

Bet kokie valstybės veiksmai įgyvendinant struktūrinius pokyčius ar reformas, imantis veiksmų įvairių krizių suvaldymui, taip pat gali sukelti administracinius ginčus ir tai nedelsiant atsiliepia administracinių teismų krūviams. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas be bendrą administracinių teismų krūvį sudarančių bylų nagrinėja bylas dėl savivaldos, Seimo, Prezidento ir ES Parlamento rinkimų, kurių procedūrų vykdymo metu kilę ginčai narinėjami skubos (ne eilės) tvarka ir įstatymų nustatytais sutrumpintais terminais.

Per 2022 m. teisme gautos 4695 bylos, išnagrinėtos 5233 bylos, likutis – 1855 bylos. Per 2023 m. gauta 2693 bylų, išnagrinėta 3245, likutis – 1303 bylos. Per 2024 m. gauta 3122 bylų, išnagrinėta – 2567, likutis – 1561 byla.

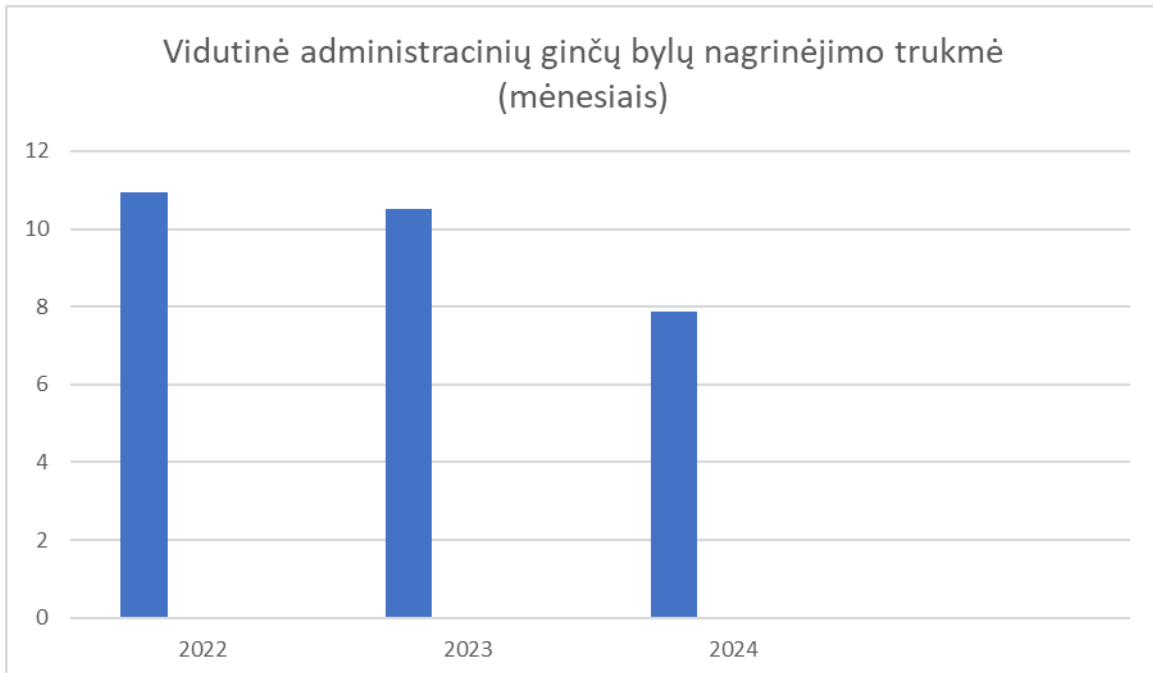
1 grafikas. LVAT gautos ir išnagrinėtos administracinės bylos

* Neišnagrinėtų bylų likutis 2022 m. pradžioje – 1855

Administracinių bylų pagal apeliacinius skundus išnagrinėjimo trukmės vidurkis sutrumpėjo iki 7,88 mėnesių.

2 grafikas. Vidutinė administracinių ginčų bylų nagrinėjimo trukmė.

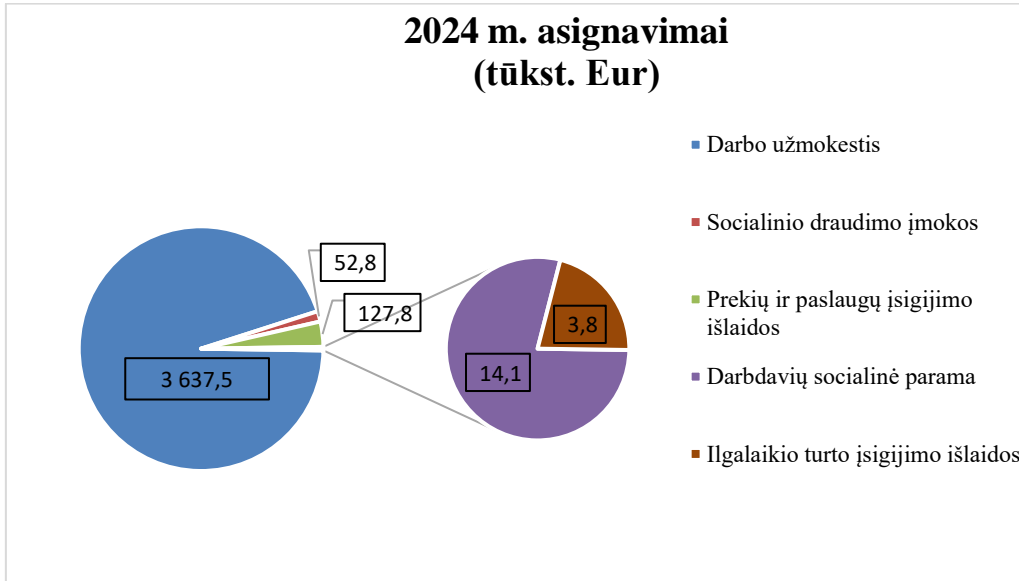

Šiuo metu Lietuvos Respublikos Prezidento 2019 m. gruodžio 16 d. dekretu „Dėl Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjų skaičiaus“ Nr. 1K-163 nustatytas teisėjų skaičius Teisme yra 21.

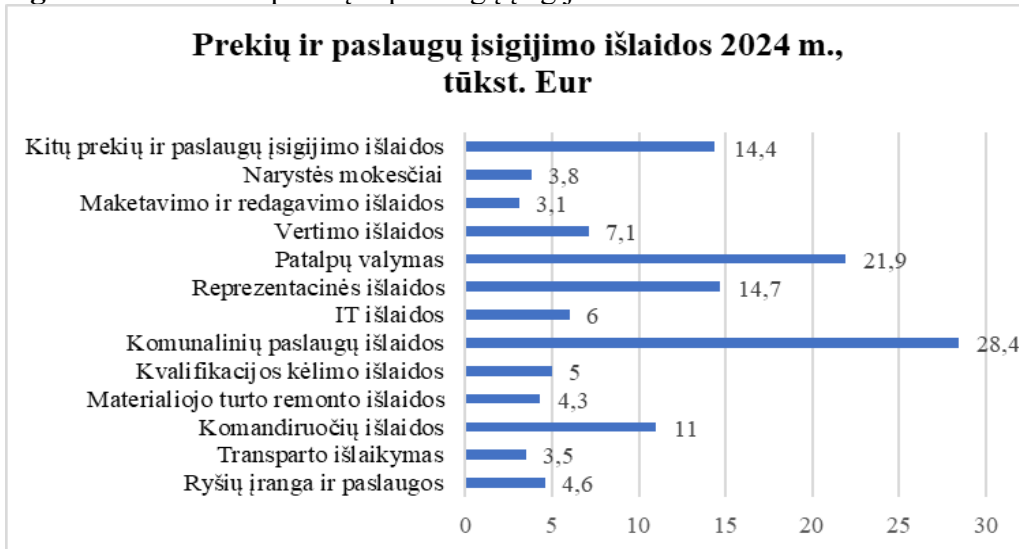
Teismo kanclerės 2024 m. gruodžio 31 d. įsakymu patvirtintame Teismo pareigybių sąraše yra nustatytos 57 valstybės tarnautojų ir 14 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybės.

Teismo metinė programos (13.001.11.01.01) „Teisingumo vykdymas“ išlaidų sąmata ir gauti asignavimai 2024 – iems metams panaudoti 100 proc., t. y. gauta bei panaudota 3 836,0 tūkst. Eur per metus.

Didžiausią panaudotų asignavimų dalį sudaro lėšos darbo užmokesčiui – 3 637,5 tūkst. Eur ir tai sudaro 94,8 proc. visų teismo asignavimų. Prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidoms teismas išleido 127,8 tūkst. Eur ir tai sudaro 3,3 proc., iš kurių didžioji dalis asignavimų tenka komunalinių paslaugų, patalpų valymo, komandiruočių, vertimų išlaidoms padengti. Detalesnis Teismo 2024-iais metais skirtų ir panaudotų asignavimų pasiskirstymas atsispindi žemiau pateiktuose grafikuose ir lentelėse.

3 grafikas. 2024 metų asignavimų paskirstymas.**3 lentelė.** 2024 m. skirtų asignavimų paskirstymo detalizacija.

Išlaidų pavadinimas	Lėšos, tūkst. Eur	dalis, Proc.
Darbo užmokestis	3 637,5	94,8
Socialinio draudimo įmokos	52,8	1,4
Prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos	127,8	3,3
Darbdavių socialinė parama	14,1	0,4

4 grafikas. 2024 m. prekių ir paslaugų įsigijimo išlaidos.

Už finansinę apskaitą atsakingi Teismo darbuotojais nuolat atlieka einamąją finansų panaudojimo kontrolę ir stebėseną, planuoja ir pateikia išlaidų panaudojimo galimybes, numatomą galimą trūkumą einamaisiais biudžeto metais, todėl biudžeto lėšos panaudojamos efektyviai ir tiksliai. Tačiau įvertinus tai, kad 2024 metais kitoms prekėms ir paslaugoms Teismui buvo skirta 34,9 tūkst. Eur mažiau nei 2023 m., o taip pat dėl darbo užmokesčio fondo trūkumo 2024 metų pabaigai susidarė įsiskolinimas tiekėjams už einamąsias paslaugas 8,9 tūkst. Eur ir darbo užmokesčio įsiskolinimas 87,0 tūkst. Eur.

2024 m. rugsėjo 9 d. – 2024 m. spalio 30 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – ir LVAT), vadovaudamasis Teisėjų tarybos 2019 m. gegužės 31 d. nutarimu Nr. 13P-91-(7.1.2) patvirtintu Asmenų aptarnavimo kokybės teismuose kontrolės ir stebėsenos (monitoringo) vertinimo tvarkos aprašu, Teismų asmenų aptarnavimo kokybės užtikrinimo darbo grupės 2024 m. liepos 17 d. posėdžio protokoliniu sprendimu Nr. 3R-1364-(14.15Mr) patvirtinta 2024 m. asmenų aptarnavimo kokybės teismuose kontrolės ir stebėsenos (monitoringo) vertinimo metodika (toliau – monitoringo metodika), LVAT pirmininko 2024 m. rugsėjo 2 d. įsakymu Nr. TP-49 „Dėl 2024 m. asmenų aptarnavimo kokybės monitoringo teisme vykdymo“ bei siekdamas išsiaiškinti klientų pasitenkinimą teismo veikla bei identifikuoti jos tobulinimo galimybes, vykdė asmenų aptarnavimo kokybės teisme monitoringą.

Apklauskos anketas iš viso užpildė 19 asmenų. Popierine forma užpildyta 15 anketų, elektronine forma užpildytos 4 anketos. Tikslinės apklausos metu surinktų balų apie Teismo veiklą vidurkis – 4,84 (2023 m. bendras vertinimų vidurkis buvo 4,69).

Teismo pirmininkė

Skirgailė Žalimienė
